

بای صحبت خانواده شهید «وحید زمانی نیا» که محافظ سردار سلیمانی بود

فرزند ری، مدافع حرم

۲

رئیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی تشریح کرد

رویکرد علمی برای تحقق «زیارت متعالی»

توجه ویژه به موضوع زیارت متعالی، نگاه به جهانی‌سازی فعالیت‌های بنیاد پژوهش‌های اسلامی، تمرکز بر حوزه آینده‌پژوهی، ارائه پاسخ مناسب به همه نیازها در آستان قدس رضوی، ترسیم برنامه سه‌ساله فعالیت‌ها در چارچوب سند سیاست‌های کلان آستان قدس و همچنین نگاه تحولی به برنامه‌ها و فعالیت‌ها از جمله موضوعاتی است که در بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی مورد توجه قرار دارد. به مناسبت سالروز تأسیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی با دکتر «احمد فرامرزی قراملکی» رئیس این بنیاد به گفت‌وگو نشستیم.

آستان قدس رضوی ...

سالروز تأسیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی

ویژه فرهنگ و معارف رضوی | سال اول | ویژه نامه ۱۹۶

موعظه آیت‌الله جوادان
آدم، واعظ درونی‌اش را یک شبه از دست نمی‌دهد

افتتاح‌نمایشگاه «در پرتو هفت رنگ»

چهل حدیث
انسان، میدان جنگ است

به همت انتشارات انقلاب اسلامی
نسخه جدید «اجوبة الإستفتائات» رهبر معظم انقلاب منتشر شد

تازه‌های نشر
کتابی برای نترسیدن کودکان از «جن»

مسافرانی که یک قرن پیش به زیارت می‌آمدند، با چه میوه‌هایی پذیرایی می‌شدند؟

یک سبد میوه مشهدی پیشکش زائران

آونگ (هونگی)، سنگونک، مویزی، سیاه معمولی، لعل، ریش‌بابا، نازک، شاهانی سیاه، فشنگی، قرمز، تیفی، خلیلی کوچانی، خلیلی پیکانی، عسگری سیاه، کشمش سیاه و... را می‌شد در بازار مشهد در ماه‌های مختلف یافت. تولید سرکه و شیره انگور از این محصولات، در شهر مشهد رایج بود به ویژه شیره انگور که آن را در فصل زمستان با برف مخلوط می‌کردند و مقابل میهمان می‌گذاشتند.

سایر میوه‌ها

به جز مواردی که به آن‌ها اشاره کردیم، در شهر مشهد تا پیش از رونق حمل و نقل، آلبالو (یک نوع)، گیلاس (دو نوع معمولی و رسمی)، آلو (پنج نوع سیاه، بخارا، زرد، مویزی و شمس)، گوجه (سه نوع پیوندی، قرمز و نلک) و په (سه نوع خرو نیشابور، معمولی و ترش) وجود داشت و در

کم‌آسیب بودن این میوه در حمل و نقل، سیب‌ها را از مسافت‌های دورتر با استفاده از حیوانات باربر به مشهد می‌آوردند.

خریزه؛ محبوب همیشگی مشهدی‌ها!

حتماً شما هم از پدربزرگ‌هایتان، ماجرای خربزه‌خوری در مشهد و رونق آن را شنیده‌اید؛ البته خربزه میوه نیست، جزو صیفی‌جات است، اما به هر حال یک محصول زراعی پرطرفدار در پذیرایی از میهمان‌هاست و در مشهد هم هنوز کاربرد زیادی دارد. اما جالب است بدانید که تا یک قرن پیش، این محصول در تابستان‌ها همه بازار را قبضه می‌کرد و حتی برخی فروشندگان، آن را روی گاری و پشت حیوان باربر، در کوچه پسکوچه‌های شهر عرضه می‌کردند. در مشهد ۱۷ نوع خربزه و طالبی عرضه می‌شد و از این منظر،

محمدحسین نیکبخت

مشهدالرضاع) از دیرباز، شهری پرمیوه بوده است؛ قرار گرفتن این منطقه روی جلگه‌ای وسیع و حاصلخیز موجب می‌شد مردم در طول سال، از نعمت میوه‌های متنوع برخوردار باشند و زائران حرم رضوی نیز از این سفره پربرکت بهره‌مند شوند. برای ما که امروزه، تا اراده می‌کنیم، انواع میوه‌های گرمسیر و سردسیر و غیره جلویمان صف می‌کشد، باورش سخت است که بپذیریم، روزی روزگاری، زائران و مجاوران حرم رضوی، برای استفاده از میوه‌ها باید ماه‌ها منتظر می‌ماندند یا با خوردن فرآورده‌های آن، مانند میوه خشک شده، یک جوری هوس میوه‌خوری را از سرشان می‌انداختند. تا حدود ۹۰ سال پیش، وسایل ارتباطی میان شهرها آن قدر گسترده و کارآمد نبود که بتواند بازار میوه را در شهر مشهد، از نظر تنوع رونق ببخشد؛ حتی برای آوردن میوه از شهرهایی مانند نیشابور که چندان از مشهد دور نبودند، وسیله کافی و مناسب وجود نداشت. برای همین، مردم باید به میوه‌هایی که در شهرها و روستاهای اطراف آن عمل می‌آمد، بسنده می‌کردند. اما این میوه‌ها چه بود؟ مجاوران حرم رضوی با چه محصولات باغی‌ای از زائران پذیرایی می‌کردند؟ شاید تا به حال اصلاً به این مسئله فکر نکرده باشید! اگر چنین است، امروز در صفحه نخست رواق، همراه ما شوید تا بفهمید که وضع، خیلی هم بد نبوده است.

توت مشهد، سرور توت‌های ایران

توت یکی از محصولات باغی و قدیمی شهر مشهد است. تا همین ۱۵۰ سال پیش، فروش توت در مشهد رایج نبود؛ شهر پر بود از درخت‌های وقفی توت که مردم بدون پرداخت هزینه از آن‌ها استفاده می‌کردند. اما افزایش جمعیت و از بین رفتن بخش مهمی از این درخت‌ها، پای توت را به بازار میوه مشهد باز کرد. در مشهد ۶ نوع توت به عمل می‌آمد؛ رسمی پیوندی، بخارایی، شاه‌توت، توت قرمز، دالخور و هفت‌زاد. در بین این توت‌ها، توت بخارایی لطیف، پرآب و شیرین بود و چون در شهر عمل می‌آمد، طرفداران زیادی داشت. برخی معتقدند توت‌های مشهد در آن زمان، از همه جای ایران بهتر بوده است. در میان این توت‌ها، توت هفت‌زاد بیشتر از بقیه دوام داشت و تا اواخر مهرماه هم میوه می‌داد.

سیب؛ میوه‌ای از بهشت

مشهدالرضاع) از نظر سیب هم بسیار متنوع بود. در مجموع ۶ نوع سیب در بازار میوه مشهد پیدا می‌شد که بیشتر آن‌ها را از روستاهای اطراف می‌آوردند؛ الموری، عباسی، بیاق‌دستی، گلشاهی، کلوخی و سیب بزرگ و آبدار اخلمد که از بهترین سیب‌های ایران محسوب می‌شود و هنوز هم طرفداران زیادی دارد. در میان این سیب‌ها به استثنای سیب اخلمد که از روستایی به همین نام در ۷۵ کیلومتری مشهد وارد شهر می‌شد، سیب گلشاهی به دلیل قیمت مناسب و طعم فوق‌العاده، طرفداران فراوانی داشت. به دلیل

اگر قرار باشد از مهم‌ترین میوه پذیرایی در مشهدالرضاع) سخن بگوییم، بدون شک آن میوه انگور است؛ در بازار میوه مشهد، ۳۵ نوع انگور عرضه می‌شد، یعنی تنوع آن از دوران ما خیلی بیشتر بود؛ از جمله انواع انگورهای روچه، خلیلی، عسگری، کشمشی، صاحبی، فخری، شاهانی سفید، آونگ (هونگی)، سنگونک و مویزی.

فصل‌های مختلف از آن برای پذیرایی استفاده می‌کردند؛ البته در مورد برخی میوه‌ها مانند په، درآوردن آن به شکل فرآورده‌هایی مانند مربا و هدیه دادن آن به زائران و میهمانان، بیشتر متداول بوده است. از مجموع اطلاعاتی که ارائه کرده‌ام می‌شود فهمید وضع قدیمی‌ها در زمینه میوه‌جات، خیلی هم بد نبوده است؛ آن‌ها میوه‌های وطنی را در انواع مختلف میل می‌کردند؛ میوه‌هایی که با شرایط اقلیمی و ساختار بدنی‌شان تناسب داشت؛ اما ما در دوران خودمان، این همه میوه متنوع از سراسر دنیا را صرف می‌کنیم و البته نمی‌دانیم که چطوری و با چه وضعی به دستمان رسیده است! یکی از بزرگان فامیل که عمری بیش از ۱۰۰ سال داشت، همه را نصیحت می‌کرد که اگر می‌خواهید عمر طولانی و بدن سالم داشته باشید، میوه را در فصلش بخورید، چون خداوند آن را برای بدن شما در همان زمان آفریده و سازگار کرده است. راستش را بخواهید دل من یکی که بازار میوه ۱۰۰ سال قبل را می‌خواهد، با آن تنوع میوه و عطر معنوی که در فضایش می‌پیچید،

شاید در تمام ایران نظیر نداشت؛ انواع خربزه بازار مشهد عبارت بودند از: خربزه گرجه، گرمک، طالبی اصفهانی، تیل، سیاه سرداری، خاقانی، کربلایی، سینه‌باز، محولاتی، لاک، رشیدی، زرد، ذوالفقارخانی، قلمکار، خطک، رقوم و دبیری. تعجب نکنید که طالبی را جزو خربزه‌ها آوردیم؛ آخر در یک قرن قبل، این دو از هم جدا نبودند! در بین این خربزه‌ها نوع خاقانی، گرجه و سیاه سرداری به دلیل شیرینی و پرآبی، طرفداران زیادی داشت. بخش مهمی از اراضی اطراف مشهد به کاشت خربزه اختصاص یافته بود و امروزه هم در برخی از این نواحی مانند «جیم‌آباد» شهرت دارد.

انگور، سالار باغ‌های میوه

اگر قرار باشد از مهم‌ترین میوه پذیرایی در مشهدالرضاع) سخن بگوییم، بدون شک آن میوه انگور است؛ در بازار میوه مشهد، ۳۵ نوع انگور عرضه می‌شد، یعنی تنوع آن از دوران ما خیلی بیشتر بود؛ انواع انگورهای روچه، خلیلی، عسگری، کشمشی، صاحبی، فخری، شاهانی سفید،

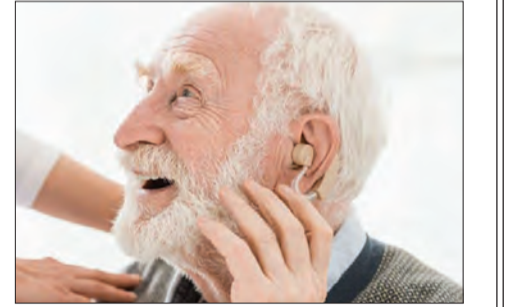
منبرمجازی

حواست به همسایه باشه

آیت‌الله مجتهدی تهرانی | یک حدیث داریم که رسول خدا(ص) فرمودند: «اَوْنِ قَدْرِ جَبْرِئِلَ رَاجِعٌ بِهٖ هَمْسَايَهٗ سَفَارَشْ كَرْدُ كِهٖ مِنْ خِيَالِ كَرْدَمِ كِهٖ هَمْسَايَهٗ اَزْ هَمْسَايَهٗ اَرْتِ مِی‌بِرَهٗ... یعنی این قدر مهمه... همسایه به وقت قوم و خویش‌تونه، سه حق داره... به وقت هم مسلمونه، دو حق داره... به وقت کافره، به حق... حق الجوار... آش رشته می‌پزی به کاسه براش ببر... درخت خرما لوی داری به ظرف پر کن براش ببر... از مسافرت میای هدیه بهش بده... حدیث می‌خونم براتون. بله کافره... اما همسایه‌اس... حق الجوار... اگه مسلمون بود گفتیم دو حق... حق الجوار، حق الاسلام. اگه خویشاوندت بود این میشه سه حق... حق الجوار، حق الاسلام و حق القرباه... تکرار می‌کنم که حدیثو حفظ کنین. همسایه یهودیه اما دیگه بچه‌ها ت نباید سنگ بندازن توی حیاطش، نباید سروصدا کنن. موتورسیکلتونو نباید پشت دیوار خونه اون گاز بدی که از خواب بیره. خیلی مشکله... رعایت حق همسایه خیلی مشکله. اغلب همسایه‌ها می‌بینی از همسایه‌شون راضی نیستن. روایت هم داریم که اگه ببینی همسایه فقیر، شب گرسنه می‌خواهه اما رسیدگی نکنی بهش، مسلمون نیستی... اینم مشکله... باید تحقیق کنی و حواست باشه وضع مالی همسایه چطوره... به عالمی به به نفر گفت تو چرا همسایه‌ات وضع مالیش بد بود بهش کمک نکردی؟ طرف گفت خبر نداشتم. گفت خب من برای همین که خبر نداشتم دارم بهت اعتراض می‌کنم؟ چرا خبر نداشتم؟ اگه خبر داشتی و کمک نکردی که کافری. بله... باید برسیم به همسایه‌ها... حالا گرم خودت نداری کمک کنی. به این و اون بگو و کمک بگیر... هستند جاها و آدمایی که کار خیر می‌کنن... حداقل به اون خبر بدین ما به همسایه داریم مستحقه... تحقیق کنین پیدا کنین جاهایی رو که کمک می‌کنن... اگه می‌دونین همسایه‌تون مستحقه، بچه‌داره، سرپرست خونواده نیست، فوت کرده، اگه خودتون نمی‌تونین کمک کنین حداقل می‌تونین به جایی خبر بدین... به کمیته امداد خبر بدین... تحقیق که گفتیم بکنین یعنی همین دیگه... اگه در این زمینه کوتاهی کنین مسئولیت شرعی دارین. حواستون به همسایه‌ها باشه به خصوص اگه متدین باشن که مسئولیت شما بیشتره...

پناه می‌آورم به تو

رقیه توسلی | یک / نسنسته کنار پدربزرگش. دارد سمک او را که لحظه‌ای نقش زمین شد، ضدعقونی می‌کند. کارش با سمک که تمام می‌شود پدربزرگ سر نواش را با ماسک دوپل می‌بوسد و می‌گوید: دستت درد نکنه بابا. تو رو دارم غم ندارم. خدا از عمر من بذاره رو عمرت... برای حال خوب و مرغوبی که توی اتاق انتظار مطب‌ها کمتر پیدا می‌شود، دلم غنچ می‌رود. نوه با لبخند جواب می‌دهد: حاجی جانم! اگه داری اینارو میگی واسه حق‌السکوت که خدمتت عارض شم اشتباه گرفتی ما از نواش نیستیم. از اینجاست که رقیتم بیرون همه رو در جریان می‌ذارم... این از این... خودت بگو یا ناپرهیزی‌هاست چیکار کنم من طفلک! پرونده نون خامه‌های، پرونده سنگینه... گفته باشم... و لپ پدربزرگش را می‌کشد. پدربزرگ می‌گوید: امان از رقیق بد! باور کن این پیری، این «فرامرزی» پی‌زوری منو اغفال کرد. هی گفت نمی‌دونم بخور قندش کمه، شیرینی‌ش طبیعیه، ایله... وگرنه که من حواسم هست. **دور** با اخم و تخم وارد می‌شوند. بی‌ماسک، زن و شوهری که به نظر می‌رسد همین حالا از رینگ بوکس بیرون آمده‌اند و در انتظار راند بعدی‌اند. از قضا همین هم می‌شود. گوشه مرد که زنگ می‌خورد انگار راند دوم شروع می‌شود. زن با حرکتی سرعتی، موبایل را از دست مرد می‌قاقد و جنگ می‌شود. به نظرم با اختلاف فاحش، مدال حمله‌کن‌ترین زن و شوهر دوران کرونا را باید انداخت گردن این دو نفر... بدویبراه و چنگ و دندان و گیس و گیس‌کشی در ملاً عام! داشتم به حال قشنگ مطب‌ها ایمان می‌آوردم که قسمت نشد! پا می‌شوم سمت زن گریان. شالش افتاده و موها و آرایشش به هم ریخته و دستش زخمی شده. درب و داغان است درست مثل همه ما که امروز توی این کلینیک، درمان نشدیم. حدم درست بود، باز هم حکایت بی‌وفایی‌ست. گویا مرد ده سالی می‌شود دارد به زنش نارو می‌زند.

سنجاق: هر کجا عشق بُود / بادیه، باغ ام است

پی‌نوشت: امام صادق(ع) می‌فرمایند: خدا! خوبی، آراستگی و محبت را خواستارم و از بدی به تو پناه می‌برم.

